

Wzmianka na podstawie art. 157 § 2 k.p.c.

Strona pozwana nie stawiała się pomimo prawidłowego zawiadomienia jej o terminie rozprawy, nie żądała przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności i nie złożyła żadnych wyjaśnień ustnie ani na piśmie.

Przewodniczący ogłosił wyrok zaoczny.

Przewodniczący: Protokolant:

Sygn. akt I C 1117/18 upr.

S., dnia 27 sierpnia 2018 roku

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Rejonowy w Szczytnie, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: ASR Marcin Borodziuk

Protokolant: sekr. Hubert Tomaszewski

po rozpoznaniu w Szczytnie w dniu 27 sierpnia 2018 roku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko B. B.

o zapłatę

oddala powództwo w całości.

Sygn. akt I C 1117/18 upr.

UZASADNIENIE

wyroku zaocznego z dnia 27 sierpnia 2018 r.

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej B. B. kwoty 928,27 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej kwoty, od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu swego stanowiska podał, że w 2014 r. zawarł z pozwaną dwie umowy pożyczki. Łączne zobowiązanie wynikające z umowy z dnia 25 października 2014 r. wynosiło 1.931,05 złotych, w tym kwota pożyczki netto, odsetki umowne, opłata przygotowawcza, koszt ubezpieczenia spłaty pożyczki oraz opłata za obsługę pożyczki w domu klienta. Pozwana realizując obowiązki wynikające z tej umowy dokonała wpłat w wysokości 1.706 złotych. Tym samym do zapłaty pozostała kwota 217,40 złotych, na którą składa się kapitał (określony w umowie jako kwota brutto pożyczki) – 159,30 oraz opłata za obsługę pożyczki w domu w kwocie 58,10 złotych.

Jeżeli zaś chodzi o umowę pożyczki z dnia 20 listopada 2014 roku, powód wskazał, że łączna wysokość zobowiązania z tego tytułu wynosiła 1.931,05 złotych, w tym kwota pożyczki netto, odsetki umowne, opłata przygotowawcza, koszt ubezpieczenia spłaty pożyczki oraz opłata za obsługę pożyczki w domu klienta. Pozwana wpłaciła na poczet tych należności 1.211 złotych. Według stanu na dzień wniesienia pozwu z tytułu tej umowy pozwanej pozostała do zapłaty kwota 710,87 złotych, tj. 520,75 złotych tytułem kapitału, 190,12 złotych tytułem opłaty za obsługę pożyczki w domu klienta.

Pozwana nie stawiała się na rozprawie, nie wnosiła o rozpoznanie sprawy pod swoją nieobecność, nie zajął stanowiska ustnie ani na piśmie.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia:

W dniu 25 października 2014 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zawarła umowę pożyczki pieniężnej z B. B.. W ramach tej umowy B. B. otrzymała pożyczkę w kwocie 1.000 złotych, zobowiązując się do jej zwrotu wraz z naliczonymi przez pożyczkodawcę opłatami w 60 tygodniowych ratach, w wysokości po 32,19 zł, przy czym ostatnia rata miała wynieść 31,84 złotych. Strony ustaliły następującą wysokość opłat związanych z zawarciem umowy:

A. całkowita kwota pożyczki – 1.000 złotych, B. koszt ubezpieczenia – 160 złotych, C. opłata przygotowawcza – 116 złotych, D. dodatkowa opłata przygotowawcza – 46,40 zł, E. odsetki umowne w kwocie 94,65 zł, tj. 12% w skali roku, F. opłata za obsługę pożyczki w domu w kwocie 514 złotych, tj. 51,4% całkowitej kwoty pożyczki.

(twierdzenia pozwu uzupełnione treścią złożonej z pozwem umowy pożyczki z dnia 25.10.2018 r., k. 8)

Następnie strony zawarły umowę pożyczki z dnia 20 listopada 2014 r. W ramach tej umowy B. B. otrzymała kwotę 1.000 złotych, zobowiązując się do jej zwrotu wraz z naliczonymi przez pożyczkodawcę opłatami w 60 tygodniowych ratach, w wysokości po 32,19 złotych, przy czym ostatnia rata miała wynieść 31,84 złotych. Strony ustaliły następującą wysokość opłat związanych z zawarciem umowy:

A. całkowita kwota pożyczki – 1.000 złotych, B. koszt ubezpieczenia – 160 złotych, C. opłata przygotowawcza – 116 złotych, D. dodatkowa opłata przygotowawcza – 46,40 zł, E. odsetki umowne w kwocie 94,65 zł, tj. 12% w skali roku, F. opłata za obsługę pożyczki w domu w kwocie 514 złotych, tj. 51,4% całkowitej kwoty pożyczki.

(twierdzenia pozwu uzupełnione treścią złożonej z pozwem umowy pożyczki z dnia 20.11.2014 r., k. 8)

Pozwana, realizując obowiązki wynikające z umowy z 25 października 2014 r., dokonała wpłat w wysokości 1.706 złotych. Powód zarachował tę kwotę w następujący sposób: 1.163,10 złotych na kwotę brutto pożyczki, 87 złotych na odsetki umowne, 455,90 złotych na opłatę za obsługę pożyczki w domu.

Z kolei na poczet należności wynikającej z umowy z 20 listopada 2014 r. pozwana wpłaciła 1.211 złotych. Suma ta została zarachowana przez pożyczkodawcę w następujący sposób: 801,65 złotych na kwotę brutto pożyczki, 85,47 złotych na odsetki umowne, 323,88 złotych na opłatę za obsługę pożyczki w domu.

(twierdzenia pozwu)

Sąd co do zasady podzielił twierdzenia faktyczne powoda. Powód przedstawił precyzyjne i szczegółowe wyliczenie kwot wpłaconych przez pozwanego. Sąd ustalił, że doszło do zawarcia umowy pożyczki, którą pozwana spłaciła w kwotach określonych w uzasadnieniu pozwu.

Powyższe nie oznacza, że twierdzenia powoda i złożone przez niego dokumenty uzasadniają w świetle prawa materialnego wszystkie pobierane przez niego opłaty. Treść art. 339 § 2 k.p.c. upoważnia Sąd do przyjęcia za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Przepis ten nie dotyczy zaś sfery prawnej, która w pełni podlega ocenie Sądu.

Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku:

W ocenie Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Strony łączyły dwie umowy pożyczki, których istotą zgodnie z art. 720 § 1 k.c. jest przeniesienie przez pożyczkodawcę na pożyczkobiorcę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, za jednoczesnym

zobowiązaniem się pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczkodawcy tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 k.c.). Pożyczki te stanowiły jednocześnie kredyty konsumenckie, mając na uwadze że zostały udzielone przez przedsiębiorcę w zakresie jego działalności konsumentowi (art. 3 ust. 1 i art. 3 ust. 2 pkt 1 oraz art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim).

Umowy pożyczki zawarte przez strony Sąd ocenił jako ważne w odniesieniu do kwoty pożyczonego kapitału wraz z prowizją, opłatą przygotowawczą i odsetkami umownymi z tytułu opóźnienia, których wysokość wynika jednoznacznie z treści umów dołączonych do pozwu i pozostaje jednocześnie w zgodzie z treścią przepisów prawa. Sąd stwierdził jednak bezskuteczność postanowień umownych w zakresie pozostałych składowych elementów żądania pozwu.

Podkreślić należy, że uprawnienie do badania zasadności żądań pozwu w tym zakresie (a jednocześnie uprawnienie do badania z urzędu skuteczności postanowień umownych pożyczki) daje Sądowi przepis art. 385¹ § 1 k.c. W orzecznictwie stwierdzono, że bezskuteczność niedozwolonych klauzul następuje ex lege i ex tunc, a w ich miejsce wchodzi odpowiednie przepisy dyspozytywne (wyrok Sadu Najwyższego z dnia 30 maja 2014 r., III CSK 204/13).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem (osobą fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową – art. 22¹ k.c.) nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu następujących przesłanek:

1. postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem,
2. ukształtowane przez postanowienie prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
3. powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta oraz
4. postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

W ramach umowy pożyczki głównym świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania przez pewien okres, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków po nadejściu daty wymagalności. Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym taki sposób, że może być zarówno umową odpłatną jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy powinno być wyraźnie określone w umowie. Co do zasady formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią zaś odsetki, ewentualnie zapłata prowizji.

W tym miejscu należy podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienie umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem.

Przez pryzmat powyższej regulacji należało ocenić pobierane przez powoda opłaty za obsługę pożyczki w domu.

Omawiane postanowienia nie regulują głównych świadczeń stron. Powód nie wykazał też, aby wspomniane wyżej opłaty zostały indywidualnie uzgodnione z pozwaną, a na nim (jako wywodzącym z tych zapisów skutki prawne) spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 czerwca 2007 roku, VI Ca 228/07). Rozważeniu podlegało więc, czy zapisy umowy dotyczące obciążenia pozwanego powyższymi opłatami

stanowiły w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta”, bądź kształtowały prawa i obowiązki konsumenta w sprzeczności z dobrymi obyczajami.

Zdaniem Sądu tak właśnie należy ocenić postanowienia umowne obciążające pozwanego kosztami opłat za świadczenie spłaty w domu klienta. Na podstawie tych umów pozwana miała uiścić po 514 złotych (tj. 51,4% całkowitej kwoty obu pożyczek) z tego tytułu. Zgodnie z ust. 2 umów opłata za obsługę pożyczki w domu to wynagrodzenie pobierane przez pożyczkodawcę od klienta za wykonanie usługi odbioru pożyczki w domu.

Sąd nie kwestionuje uprawnienia strony powodowej jako pożyczkodawcy do pobierania opłat za czynności obsługi w domu. Jednakże stoi na stanowisku, że opłaty takie winny być ustalone na rozsądnym poziomie i być pobierane w związku z rzeczywistym wzajemnym świadczeniem. Zakres kosztów związanych z czynnościami pożyczkodawcy, determinujący ich wysokość, powinien zostać przedstawiony w pozwie w taki sposób, aby w świetle doświadczenia życiowego oraz logiki nie budził żadnych wątpliwości.

Opłata za obsługę pożyczki w domu w obu umowach stanowi aż 51,40% całkowitej kwoty pożyczki, tj. 514 złotych, a zatem w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego jest rażąco wygórowana, bowiem nie pozostaje w jakimkolwiek związku z kosztami ponoszonymi przez powoda. Zastrzeżona w umowie kwota wyraźnie przekracza opłatę przygotowawczą, tym samym stanowiąc ukrytą prowizję.

Skoro wierzyciel zastrzegł we wzorcu umownym obowiązek uiszczenia opłat za określone czynności związane z pożyczką, opłaty te powinny znajdować przełożenie na potencjalne rzeczywiste koszty w tym zakresie. W niniejszej sprawie o abuzywnym charakterze postanowienia umownego świadczy procentowe powiązanie wysokości opłaty z kwotą pożyczki. Dysproporcja opłaty zastrzeżonej w umowach w stosunku do realnych kosztów, jakie mógłby ponieść pożyczkodawca, jest nader oczywista. Doszło więc do rażącego naruszenia interesów konsumenta w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Reasumując, Sąd uznał roszczenia pozwu w zakresie opłat za świadczenie spłaty w domu klienta za niezasadne.

Określając wysokość, w której roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie, należało zwrócić uwagę na konstrukcję żądania, w ramach którego powód dochodził zapłaty różnicy między całkowitą kwotą do zapłaty wynikającą z obu umów, a wpłatami pozwanej. Tym samym należało dokonać całościowego rozliczenia obu pożyczek, zarachowując kwoty uiszczone przez pozwaną na pokrycie „niedozwolonych opłat”, na poczet pozostałych należności.

Powód dochodził zapłaty kwoty 928,27 złotych. Suma opłat za obsługę pożyczki w domu, zarówno w części uiszczonej przez pozwaną, jak i w części dochodzonej pozwem, wynosi 1.028 złotych. Tym samym przekracza żądanie zgłoszone w niniejszej sprawie. Stąd też Sąd oddalił powództwo w całości.

Ubocznie stwierdzić należy, że roszczenie dochodzone pozwem w niniejszej sprawie częściowo uległo przedawnieniu, jednakże szczegółowe badanie tej kwestii nie było konieczne z uwagi na to, że wpłaty pozwanej pokrywają całość roszczeń wynikających z obu umów (po pomniejszeniu ich o niezasadnie naliczone opłaty z tytułu obsługi pożyczki w domu).

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku.